

Študijná príručka: Východná Afrika

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Nasledujúce otázky slúžia na overenie porozumenia kľúčových informácií z poskytnutých materiálov. Odpovedzte na každú otázku v rozsahu 2-3 viet.

1. Opíšte, ako vznikla Východoafrická priekopová prepadlina a aká je predpoveď jej budúceho geologického vývoja.
2. Charakterizujte polohu a hlavné črty Danakilskej preliačiny.
3. Vysvetlite geologický pôvod ostrova Madagaskar a jeho súčasný vzťah k africkej pevnine.
4. Čo sú to Veľké africké jazerá a ako sa formovali? Uveďte dva typy jazier, ktoré sa v tejto oblasti nachádzajú.
5. Aký je význam Olduvajskej preliačiny a okolia jazera Turkana pre štúdium ľudskej evolúcie?
6. Uveďte aspoň tri jedinečné historické a kultúrne charakteristiky Etiópie spomenuté v texte.
7. Aké sú hlavné hospodárske aktivity a najväčšie problémy, ktorým čelia štáty v oblasti Afrického rohu?
8. Aké ekonomické dôsledky mala dlhoročná diktatúra v Zimbabwe, ako je to opísané v texte?
9. Vymenujte aspoň tri hlavné turistické atrakcie, ktoré lákajú zahraničných návštevníkov do Tanzánie.
10. Aké ďalšie hospodárske aktivity okrem cestovného ruchu sú dôležité pre ostrovné štáty východnej Afriky?

Kľúč správnych odpovedí

1. Východoafrická priekopová prepadlina vznikla v dôsledku pohybu dvoch litosférických dosiek, ktoré sa od seba odďaľujú. Táto trhlina v zemskej kôre je dlhá 5 000 km a predpokladá sa, že časom sa úplne oddelí od kontinentu a vytvorí nový ostrov, podobne ako sa to stalo s Madagaskarom.
2. Danakilská preliačina leží na strete troch litosférických dosiek, vďaka čomu je tektonicky veľmi aktívna. Je to najteplejšie miesto v Afrike s priemernými teplotami 35 °C a zároveň najnižšie položené miesto regiónu, ležiace 125 metrov pod hladinou mora.
3. Ostrov Madagaskar bol pôvodne súčasťou africkej pevniny, no v dôsledku pohybov litosférických dosiek sa od nej odtrhol. V súčasnosti sa naďalej posúva do Indického oceánu rýchlosťou približne 2 cm za rok a od pevniny ho oddeľuje Mozambický prieliv.
4. Veľké africké jazerá je názov pre sériu jazier, ktoré vyplnili časti Východoafrickej priekopovej prepadliny. Medzi nimi sa nachádzajú úzke a hlboké jazerá ako Tanganika a Malawi, ako aj rozlohou menšie jazerá Albertovo a Eduardovo, a najväčšie jazero Afriky, Viktóriino jazero.
5. Olduvajská preliačina je pre kostrové nálezy prvých ľudí nazývaná „kolískou ľudstva“. Podobne, na brehoch jazera Turkana a v jeho okolí sa našli kostrové pozostatky australopitekov, ktorí sú považovaní za najstarší vývojový stupeň človeka.
6. Etiópia je najstaršia nezávislá krajina v Afrike a nikdy nebola plne kolonizovaná. Je domovom osobitnej etiópskej kresťanskej cirkvi a historických miest ako Aksum a Lalibela. Krajina je tiež pôvodným domovom kávovníka a používa vlastný kalendár, ktorý je pozadu o osem rokov oproti nášmu.
7. Väčšina ľudí v štátoch Afrického rohu sa živí chovom dobytka. Tieto krajiny trpia nízkou kvalitou zdravotníctva, politickými konfliktmi, dlhotrvajúcimi suchami a v prípade Somálska aj novodobým pirátstvom, čo bráni hospodárskemu rozvoju a robí ich závislými od zahraničnej pomoci.

8. Diktatúra v Zimbabwe viedla k obrovským ekonomickým problémom. Krajina zažila extrémnu hyperinfláciu, čo dokazujú bankovky v hodnote biliónov dolárov. Vznikol nedostatok základných potravín ako chlieb a obilie, skolaboval zdravotnícky systém a obyvateľstvo čelilo hladomoru.
9. Zahraničných návštevníkov v Tanzánii lákajú najmä národné parky Serengeti a Ngorongoro so safari, možnosť výstupu na Kilimandžáro a pláže na ostrove Zanzibar. Atraktívne je aj pobrežie jazier Tanganika a Viktóriinho jazera či mesto Dar es Salaam.
10. Okrem cestovného ruchu je pre ostrovné štáty ako Madagaskar, Komory, Seychely a Maurícius dôležité pestovanie a export rôznych druhov korenia (napr. klinčekov), vanilky a kokosových orechov. Tiež sa venujú ťažbe grafitu (Madagaskar) a výrobe vonných olejov pre kozmetický priemysel.

Otázky na esej

1. Analyzujte, ako Východoafrická priekopová prepadlina ovplyvňuje geografiu, vodstvo a ľudskú históriu východnej Afriky. Použite konkrétne príklady z textu.
2. Porovnajzte hospodársky rozvoj, prírodné zdroje a výzvy pevninských štátov ako Keňa a Tanzánia s ostrovnými štátmi ako Madagaskar a Maurícius.
3. Diskutujte o komplexnom vzťahu medzi podnebím, poľnohospodárstvom a životom ľudí vo východnej Afrike, pričom sa zamerajte na problémy ako sucho, záplavy a pestovanie kľúčových plodín ako káva, čaj a maniok.
4. Na príkladoch Etiópie, Zimbabwe a Rwandy vysvetlite, ako politické faktory – vrátane nezávislosti, diktatúry a etnických konfliktov – formovali modernú históriu a súčasný stav národov v regióne.
5. Zhodnoťte úlohu cestovného ruchu vo východnej Afrike. Aké sú hlavné lákadlá, ktoré priťahujú návštevníkov, a aký vplyv má tento priemysel na ekonomiky štátov ako Keňa, Tanzánia a ostrovné krajiny?

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Africký roh	Hovorové označenie pre Somálsky polostrov, ktorý vybieha do Indického oceánu.
Antropológia	Náuka o človeku, o jeho pôvode, vývoji a zákonitostiach fyzických zmien človeka.
Danakilská preliačina	Tektonicky aktívna oblasť na strete troch litosférických dosiek, ktorá je najteplejším miestom Afriky a najnižšie položeným bodom východnej Afriky (125 metrov pod hladinou mora).

Endemické druhy	Rastliny a živočíchy, ktoré sa vyskytujú len na určitom obmedzenom mieste a nikde inde na svete, napríklad lemury na Madagaskare.
Genocída	Úmyselné vyvraždenie skupiny obyvateľstva na základe národnosti alebo etnickej, rasovej a náboženskej príslušnosti. V texte sa spomína v súvislosti s Rwandou.
Kaldera	Obrovský kráter, ktorý vznikol po prepadnutí vyhasnutej sopky. Príkladom je chránená oblasť Ngorongoro v Tanzánii.
Panafrické farby	Tri hlavné farby z vlajky Etiópie (zelená, žltá, červená), ktoré si po získaní nezávislosti osvojili mnohé ďalšie africké krajiny ako symbol nádeje a slobody.
Safari	Forma cestovania spojená s pozorovaním divožijúcich zvierat v ich prirodzenom prostredí, typická pre národné parky ako Amboseli alebo Serengeti.
Savana	Tropická trávnatá oblasť, ktorá pokrýva najväčšiu časť východnej Afriky. Je domovom veľkých stád bylinožravcov (zebry, antilopy) a predátorov (levy, hyeny).
Východoafrická priekopová prepadlina	Trhlina v zemskej kôre dlhá 5 000 km, ktorá vznikla pohybom litosférických dosiek. Je vyplnená jazerami a je geologicky aktívna.